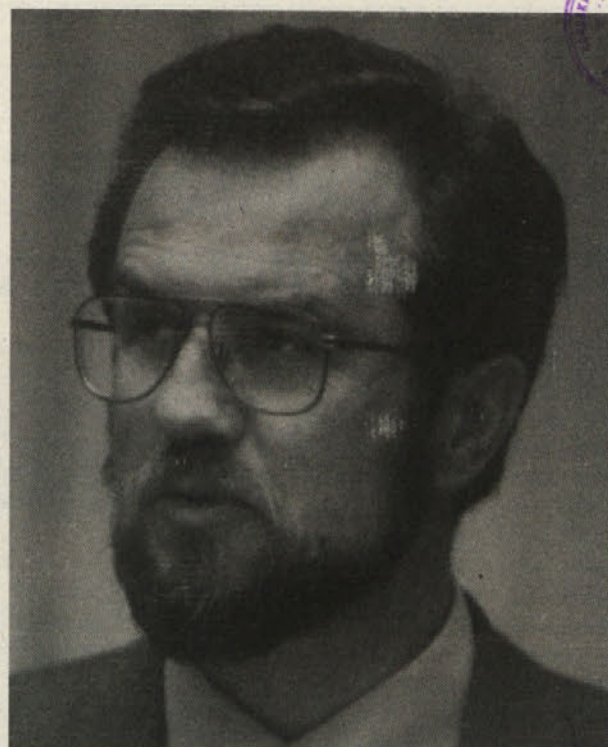

Jože Školč novi predsednik parlamenta v Sloveniji

Jože Školč

Zunanji minister Lojze Peterle je iz protesta odstopil

Herman Rigelnik, ki je bil 3. septembra še na obisku na Koroškem, med drugim tudi na pliberškem jormaku, je komaj dva dni zatem odstopil kot predsednik slovenskega parlamenta. Šele na tretji parlamentarni seji je bil s 47 glasovi izvoljen član liberalno demokratske stranke 34-letni Jože Školč; na prvi mu je manjkal en glas, na drugi pa dva. Njegov nasprotni kandidat je bil Janez Podobnik (ljudska stranka), ki je prvič dobil 24 glasov, drugič pa 21.

Krščanski demokrati s Peterletom na čelu so sklenili, da mora pripadati to mesto njihovi stranki, a niso postavili svojega kandidata, pač pa se iz

protesta sploh niso udeležili glasovanja.

Izvolitev Školča je vzrok, da je zunanji minister Lojze Peterle, prvi ministrski predsednik osamosvojene države, odstopil od svoje funkcije. V stranki so premišljevali, ali naj celo izstopijo iz vlade, vendar so se odločili za nadaljevanje dela.

Peterle je izjavil, da se je liberalna stranka obnašala izsiljevalsko in nekorektno, saj da mesto predsednika parlamenta ni vprašanje ene od strank, pač pa da zadeva celotno koalicijo. Krščanski demokrati, ki se zavzemajo za dvostrankarsko koalicijo, so tik pred volitvami izjavili, da so pripravljene od-

stopiti od te zahteve v zameno za predsednika parlamenta, vendar je postopek že stekel in bilo je prepozno.

Jože Školč je izjavil, da se ne počuti odgovornega za odstop zunanjega ministra: »Če bi gospod Peterle svoj odstop napovedal, bi se morda čutil odgovornega, ker pa tega ni storil, imajo morda celo prav tisti, ki pravijo, da mu je dogajanje v parlamentu morda šlo celo na roko.«

Ministrski predsednik Janez Drnovšek in LDS zatrjuje, da parlament nemoteno nadaljuje s svojim delom in da ni nevarnosti za destabilizacijo vlade.

S.W.

NSKS: stara organizacija v stari obleki

NARODNI SVET V KRIZI?

Ker Narodni svet kljub lanskega referendumu ni uspel s svojo zamisljivo o poenotenju organizacijskih struktur koroških Slovencev in ker tudi v zadevi javnopravnega zastopstva ni dosegel zaželenega uspeha, se je odločil za spremembo notranje organizacijske strukture na bazi društvenega prava. S tem se Narodni svet po večletni diskusiji, ki jo je sprožil s trditvijo, da slovenske osrednje organizacije zato, ker so organizirane na podlagi obstoječega (demokratičnega) zakona o društvih, niso zadosti demokratično legitimirane, vrača na začetna (društvenopravna) izhodišča.

Grešni kozel ZSO in stranke

Za svoj neuspeh NSKS v prvi vrsti krivi Zvezo slovenskih organizacij, ki je referendum odklonila, potem pa politične stranke, ki da so demokratijsko

– politično vprašljivo postavljale pogoj enotnosti slovenskih političnih organizacij, čeprav da je referendum uspel tako dobro kot pa glasovanje za priključitev Avstrije k EU. Ker po mnenju predsednika NSKS dr. Matevža Grilca sploh ni potrebna enotnost oz. soglasje vseh struktur narodne skupnosti, bo NSKS sedaj pač z lastno reorganizacijo skušal doseči svoj dolgoročni cilj – to je javnopravno zastopstvo v deželnem zboru v obliki 37. mandata na podlagi glasovanja z dvema glasovnicama. Ena za stranko, druga za slovenskega kandidata na katerikoli stranki. A to je glasba daljne prihodnosti.

Sprememba organizacije, ne pa skupno zastopstvo

Za sedanost bolj pomembno je, da Narodni svet svojo reorganizacijo skuša »prodati« kot glasovanje za skupno zastopstvo na podlagi društvenega prava.

Verjetno še decembra letos, najkasneje pa prihodnjega januarja, bo občni zbor, na katerem bojo sklenili reorganizacijo organizacije s potrebno spremembo pravil. NSKS bo sicer še naprej slonel na krščanskih načelih, vendar hoče postati »širši v smislu strankarsko-političnih ideologij« (to je nadstrankarski), kot je SV dejal podpredsednik Marjan Pipp.

Reorganizacija naj bi potekala takole: iz manjšinskega zastopstva na občinski ravni naj bi v obliki direktnih volitev, kot jih poznamo pri volitvah v farne svete, izbrali deželno zastopstvo (nič drugega kot predsedstvo NSKS). Glasovno pravico bojo imele samo osebe, ki se bojo vpisale v poseben kataster. Sicer se je Grilc v terek izmikal besedi »kataster«, a v ponedeljkovem pogovoru za naš list je to obveznost potrdil, podobno se je izrazil tudi v glasilu svoje organizacije »naš tednik«.

Organizacija bo obdržala staro ime »Narodni svet koroških Slovencev«. Tej odločitvi je očitno botroval tudi strah, da bi v primeru prekrstitve in spremembe organizacijske strukture organizacija izgubila status priznane politične zastopnice koroških Slovencev.

Vprašanju po možnem številu vključenih oseb se je Grilc dosledno izogibal, hkrati pa je izrazil prepričanje, da bo srednjeročno NSKS postal edina legitimna zastopnica koroških Slovencev (Pipp je dan poprej stvar imenoval bolj jasno: »Mi hočemo zastopstveni monopol«), ker po njegovem nihče ne bo mogel mimo organizacije, ki je »tako demokratično« organizirana.

Vključitev v ZSO

Notranja sprememba NSKS in njegove nove politične želje pa po besedah Grilca niso naperjene proti Zvezi slovenskih organizacij, s katero hoče še naprej ostati v dialogu in za katero še vselej upa, da se bo prej ali slej priključila gibanju za skupno zastopstvo.

V zvezi z možnim vključenjem NSKS v Zvezo slovenskih organizacij je Grilc pojasnil, da je to storil le v neobveznem pogovoru s predsednikom Zveze slovenskih organizacij Marjanom Sturmom in da formalne ponudbe Narodnega sveta ni bilo. Da pa so o tem razpravljali v predsedstvu organizacije. Če pa ZSO želi formalno pismo, ga lahko dobi, kajti vključenje NSKS v ZSO (Grilc: »Lepo ime«) da je še vselej možno.

Dokončno reorganizacijo hočejo pri NSKS-u izvesti do jeseni 1995.

Nejasna usoda EL

Več kot odprta je prihodnost Enotne liste. Doslej jo je NSKS v vsakem oziru, tudi finančno in medijsko, brezpogojno podpiral. Sedaj pa organizacija hoče postati nadstrankarska, ki se bo po besedah predsednika Grilca (»NSKS ni stranka, EL je samostojna organizacija«) pri volitvah opredeljevala pač tako, kot bojo »narekovali pogoji v danem času«. Zato si Grilc v prihodnje lahko predstavlja, da bo »NSKS na občinski ravni podprl celo slovenskega kandidata na socialdemokratski ali drugi listi«. Podpredsednik Pipp pa je izrazil upanje, da se vprašanje EL v prihodnje pri deželnozbornih volitvah »ne bo več postavljalo«, da pa bo NSKS skušal na občinski ravni še naprej podpirati Enotno listo.

Pri NSKS pa so izdelali že kar cel kup ukrepov, ki naj bi dokazali visoko demokratičnost nove organizacije: namesto dveh tednikov le še eden, iz dveh kulturnih organizacij naj nastane ena (tudi kultura je menda samo ena).

Franc Wakounig

PREBERITE

- 2 Incident v Sežani
- 2 ZSO za oživitve KOKS
- 3 Intervju z Dr. Novak-Trampuschevo
- 4 Otvoritev bančnih prostorov v Borovljah
- 5 Gustav Januš
- 7 MePZ Gallus v Avstraliji
- 8 Luka Koper – avstrijsko okno v svet

STALIŠČE ZVEZE SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

Za reorganizacijo KOKS in novo spomenico

Predsednik ZSO dr. Marjan Sturm je o načrtih Narodnega sveta izjavil sledeče:

Če bi bil ciničen, bi moral reči, da smo počaščeni, da se NSKS želi včlaniti v Zvezo slovenskih organizacij, ker to ne pomeni nič več in nič manj, kakor da se strinja z našim političnim konceptom.

Resnici na ljubo pa je treba povedati, da v svojem glasilu Narodni svet ta politični koncept ZSO popolnoma odklanja in ga napada kot asimilacijskega. Zato te ponudbe ne morem vzeti čisto resno.

Načelno in dolgoročno pa skupne organizacije ne odklanjamo. Taka organizacija pa bi

morala temeljiti na visoki stopnji medsebojnega zaupanja in tolerance, ki je prav na strani NSKS zaenkrat ne vidim. Zato predlagam, da bi v smislu ustvarjanja konstruktivnega vzdušja in medsebojnega zaupanja reorganizirali Koordinacijski odbor koroških Slovencev (KOKS) na enakopravni osnovi, ki naj bi imel bistveno nalogo pripraviti v smislu dr. Valentina Inzka novo spomenico, v kateri so formulirane potrebe in zahteve slovenske narodne skupnosti na koncu 20. stoletja.

V tem kontekstu bi lahko govorili o pogojih za skupno organizacijo.

Franc Wakounig

MANJŠINCI ZAPUSTILI SESTANEK

Incident v Sežani

Deli zastopstva slovenske manjšine v Italiji zapustili pogovore z državnim sekretarjem za Slovence po svetu dr. Vencljem

Slovenski državni sekretar za Slovence po svetu dr. Peter Venclj je prejšnji teden vabil predstavnike slovenske manjšine v Italiji na pogovor v Sežano. Predstavnike, katere si je bil izbral sam po svoji presoji. Pogovor naj bi bil priprava na sestanek mešane slovensko italijanske komisije, ki se bo ukvarjala z manjšinsko problematiko.

Deli zastopstva slovenske manjšine se niso strinjali z dejstvom, da je dr. Venclj povabil v Sežano tudi zastopnike Slovenske prosvetno - gospodarske skupnosti Borisa Gombača, samooklicanega vodje »tretje krovne organizacije«. Mnogi jim očitajo, da ne delujejo ravno v smislu interesov manjšine (od tam so prihajale ovadbe na policijo o delovanju slovenskih organizacij, ki so se izkazale za neutemeljene). Gombač je tudi konzult Severne lige (Lega Nord).

Predsednik kmečko-gospodarske zveze (SKGZ) Klavdij Palčič je iz protesta, ker mu dr. Venclj ni dal do besede, prvi zapustil dvorano, sledil mu je Rudi Pavšič, predstavnik socialistov, ki je pripomnil, da »ni naloga državnega sekretarja pospeševati zdrave v slovenski manjšini«. Tudi zastopniki SKP in DSL, beneški Slovenci ter podpredsednik deželnega zbora Miloš Budin so zapustili sejo.

Predsednik SKGZ Palčič očita dr. Venclju, da je hotel manjšino disciplinirati po svojem okusu. »Če je manjšina subjekt, potem morajo v njej dozoreti sklepi o predstavnosti. Ni sprejemljivo, da se vabi enega, drugega ali tretje-

ga, ne da bi se upoštevala volja manjšine.«

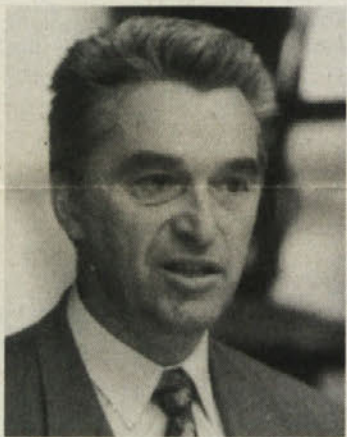
Izvršni odbor zveze pa je ugotovil, da gre za nezaslišan primer rušenja odnosov v manjšini.

Tudi Marjan Terpin, predsednik Slovenske skupnosti v Italiji, je mnenja, da naj vprašanje svojega predstavnštva rešuje manjšina sama in da Slovenija nima pravice vsiljevati rešitev. Vendar se mu vse skupaj le ni zdelo tako hudo, da bi bilo treba zapustiti dvorano. Tam je ostal skupaj s Severno ligo in Gombačem.

Vencljev sekretariat pred sestankom tudi ni hotel odgovoriti na vprašanje, kdo je še vse vabljen na sestanek, saj ob vsem tem beneški Slovenci niso dobili vabila, prav tako tudi ne pomembni dejavniki iz videmske pokrajine.

Čeprav so sestanek zapustili najpomembnejši dejavniki slovenske manjšine v Trstu, pa je dr. Venclj mnenja, da sestanek le ni bil tako slab. V čem je bil dober, nismo izvedeli.

Dr. Venclj gre torej na pogajanja v Rim brez pravega soglasja manjšine, incident pa je dvignil precej prahu v Sloveniji in med manjšino v Italiji. S.W.

Dr. Peter Venclj

KRAJEVNE TABLE

Avstrijsko neupoštevanje večjezičnosti lahko škoduje Južnim Tirolcem

Prepaščen nad dejstvom, da na Gradiščanskem ni dvo - in trijezičnih krajevnih napisov, je bil te dni član predsedstva zelenih Evrope, južnotirolski frakcijski vodja Alexander Langer.

Kot »Južni Tirolec se samo čudim, da dvo - in trijezične table še vedno ne stojijo. Pri nas bi to sprožilo nepojmljiv škandal. Takoj po padcu fašizma so na Južnem Tirolskem uresničili pravico do nemških in ladinskih krajevnih imen. Večjezičnost krajevnih in cestnih imen pri nas nikjer ni odvisna od številčne moči narodne skupnosti, ampak velja

povsod v deželi enostavno zato, da se prebivalci Južne Tirolske, neoziraje se na materinščino, v svoji domovini počutijo docela domače (in ne samo tolerirane). Niti nova desničarska vlada Berlusconi in v sodelovanju z bivšimi fašisti se ne bi zaletela v starodavna nemška in ladinska krajevna imena.«

Po Langerjevem mnenju je nezadovoljiva situacija na Gradiščanskem škodljiva tudi za ladinsko- in nemškogovoreče prebivalstvo Južne Tirolske. »Čudim se, da Avstrija tako ozkosrčno ravna z manjšinami, in to prav navzlic politični situaciji, ko določene manjšinske

pravice pod določenimi pogoji morda nekega dne ne bojo več tako samoumevne in bo morda Avstrija spet primorana, da se zavzema za pravice Južnih Tirolcev«. Tako vlogo pa bo Avstrija lahko samo tedaj igrala verodostojno, če bo pometla pred lastnim pragom, je dejal Langer in zahteval hitrejše postopanje pri postavitvi večjezičnih napisov na Gradiščanskem. Ali pa »hočejo čakati, da bo fašistična »Alleanza nazionale« v rimskem parlamentu to vprašanje začela uveljavljati pri prihodnji debati o ratifikaciji pristopa Avstrije k EU in ga uporabljati proti Južnim Tirolcem?«.

DELOVNA SKUPNOST SLOVENSKIH SOCIALDEMOKRATOV

Interkulturno srečanje ni cesta enosmernica

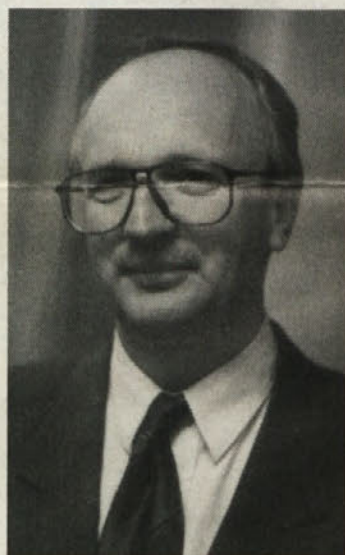
Na radiškem žegnanju preteklo nedeljo so se srečali zastopniki DS slovenskih socialdemokratov in Hubert Frasnelli, klubski vodja v južnotirolskem deželnem zboru in predsednik delojemalcev v SVP.

V tiskovni izjavi je rečeno, da je vsebina pogovora bila predvsem solidarnost vseh evropskih narodnih skupnosti v EU. Deficite v odnosih med manjšino in večino naj bi odpravili z zaščitnimi in pospeševalnimi ukrepi. Obe strani sta pogovor ovrednotili kot zelo koristen in ploden, kljub mentalni bližini pa sta v vprašanjih

manjšinskega zastopstva in soodločanja v zakonodajnih telesih ostali na svojih različnih pozicijah, kar da je posledica raznolikosti položaja narodnih skupnosti na Koroškem in na Južnem Tirolskem.

DS in južnotirolski delojemalci so se dogovorili za nadaljnja srečanja. Z ugotovitvijo, da v odnosih med manjšino in večino interkulturno srečanje ne sme biti cesta enosmernica, je predsednik Delovne skupnosti Tomaž Ogris nakazal pot pri iskanju skupnih rešitev za manjšinska vprašanja.

DESNO: Tomaž Ogris, predsednik DS

TURIZEM

Hesoun za pospeševanje turističnih obratov

Koroška ima več problemov na področjih zaposlitve in brezposelnosti, kakor jih imamo v avstrijskem povprečju. Zato sta delavska zbornica in dežela skupaj s socialnim ministrstvom iskala nove poti in rešitve, kako bi prišli do novih in zanesljivih delovnih mest.

Ker je na Koroškem predvsem turizem pomemben gospodarski dejavnik, na njegov račun pa gre zaradi sezonske zaposlitve veliko število brezposelnih - tako je v poletni sezoni zaposlenih v turizmu okrog 18.000 delojemalcev, v zimski sezoni pa le okrog 9.000 - naj bi pospeševalni ukrepi tokrat koristili predvsem turističnim obratom, ki so pripravljeni, da obratujejo skozi celo leto in ne samo v zimski in/ali poletni sezoni. Delojemalci, ki so zaposleni v

turizmu, skrbijo na Koroškem za visoko število brezposelnih, saj ponavadi delajo le 4 mesece, 8 mesecev pa živijo od pomoči za brezposelne.

Predsednik delavske zbornice Quantschnig je skupaj s socialnim ministrom Hesounom opozoril na »nove« pospeševalne ukrepe, ki naj bi koristili predvsem tako imenovanemu kvalitnemu turizmu, kajti tu prenočitve rastejo, medtem ko pri obratih nižjih kategorij upadajo.

Socialistični namestnik deželnega glavarja Ausserwinkler je v tej zvezi opozoril na dejstvo, da - kakor v avstrijskem povprečju - tudi na Koroškem narašča število zaposlenih. Konec meseca avgusta je bilo menda zaposlenih 204.797 koroških delojemalcev. Število zaposlenih je naraslo predvsem v gradbeništvu (za 11%), problematičen pa je

razvoj v turizmu. Meseca avgusta se je znižalo število nočitev kar za 5,2 odstotka - en vzrok več, da se na tem področju začne ukrepati.

Koroška je dežela s številnimi turističnimi atrakcijami: jezera ležijo v bližini gora, to pa pomeni, da bi številna turistična podjetja lahko obratovala kar skozi vse leto. Bodočnost vidi tudi Ausserwinkler predvsem v kvalitetnem turizmu.

Iniciatorji nove pobude za pospeševanje turizma imajo v obeh že približno deset večjih koroških turističnih obratov, ki izpolnjujejo kriterije (vsaj kvalitetna kategorija, s štirimi zvezdami, letoletna zaposlitev vsaj dvajsetih sodelavcev, uporaba pospeševalnih sredstev za stabilizacijo pri zaposlitvi, višina prometa mora znašati več ko 15 milijonov šilingov na leto ipd.) in bi zato bili vredni pospeševanja. Št. V.

DR. MARIJA NOVAK-TRAMPUSCH, VODJA BIROJA ZA NARODNO SKUPNOST PRI DEŽELNI VLADI

»Želim si, da bi se biroja posluževalo kar največ ljudi in organizacij«

Dr. Marija Novak-Trampusch je z začetkom septembra – kakor smo že poročali – postala vodja biroja za slovensko narodno skupnost pri deželni vladi. 32-letna pravnica je doma z Doba pri Pliberku, ljudsko šolo je obiskovala na Humcu pri Božjem grobu, potem je obiskovala slovensko gimnazijo v Celovcu, po maturi pa je študirala in zaključila pravo v Gradcu. Delala je tudi na inštitutu za slovenistiko pri dr. Ludviku Karničarju in obiskovala predavanja dr. Apovnika.

V biroju ji stojita ob strani zgodovinar mag. Peter Karpf in tajnica Franciska Suanjak.

Koliko časa ste že zaposleni v biroju za narodno skupnost?

Potem ko sem zaključila študij, sem bila nekaj časa na sodišču v Gradcu in v Celovcu. V časopisu je bil razpis za delovno mesto, odzvala sem se in z januarjem leta 1991 nastopila službo. Najprej sem bila pol leta v Velikovcu na okrajnem glavarstvu, kot neke vrste pripravnica. Tam sem najbolj neposredno lahko spoznala probleme, ki jih imajo ljudje zunaj na podeželju. Po vrnitvi v Celovec je bila moja naloga, da čimbolj razbremenim dr. Apovnika pri prevajanju. Kasneje sem bila še nekaj časa v Velikovcu, na oddelku za obrtno pravo.

Zadnji dve leti sem spet v Celovcu, tu pa sem se predvsem ukvarjala s prevajanjem in s pravnim svetovanjem.

Velik del časa pa je zahtevala tudi organizacija obeh kulturnih tednov koroških Slovencev, prvi v Špitalu in drugi v Trgu. Imeli smo zelo pozitiven odmev na te prireditve, katerih najpomembnejši namen je zblíževati oba naroda na Koroškem.

Izdelovanje konceptov za izboljšanje sožitja med večino in manjšino pa je itak ena najbistvenejših nalog našega biroja.

Kako bi orisali svoje delovno področje?

Področje je zelo široko osnovano. Biro je bil ustanovljen, kot je znano, novembra 1990 na pobudo tedanjega glavarja Haiderja kot pododdelek v sklopu deželne direkcije. Formalno je to administrativna ustanova dežele, ki naj bi omogočala boljše komunikacijo med pri-

padniki manjšinskega naroda in njegovih organizacij s koroško deželno upravo po eni strani, po drugi pa naj prispeva k razumevanju želja in problemov narodne skupnosti.

To je resnično zelo široko zajeto. Mi lahko naštejete nekaj konkretnih nalog?

No, na primer proučevanje oz. koncipiranje predlogov za izboljšanje položaja narodne skupnosti. Pod to spada dajanje predlogov za tozadevne zakonske osnutke, osebno pa razumem v tem sklopu tudi npr. pomoč okrajnim glavarstvom glede na uporabo slovenščine v personalni ali logistični obliki. Če kdo potrebuje kaj z okrajnega glavarstva, je zanj zelo pomembno, da ima zaupanje v ljudi, da nima občutka, da bo njegova narodna pripadnost negativno vplivala na odločbe, prošnje, prizive in podobno. Moral bi biti tam človek, ki dotičnega razume, ki mu lahko v slovenščini daje nasvete.

Treba bi bilo npr. opremiti računalnike s črkami, ki jih nemščina ne pozna (č,š,ž). Tehnično to sploh ni problem, pa vendar je veliko besed in celo imen na ta način iznakaženih.

Omenili ste predloge k osnutkom zakonov. Vendar ste v tem biroju samo vi pravica, na koga se obračate po pomoč?

Na vsak način si želim, da bi bila vključena v delo sosveta oz. v delo podskupine sosveta, ki je bila ustanovljena še v prejšnji periodi in ki se je že ukvarjala s to problematiko. V tej skupini naj bi poleg zastopnikov organizacij sodelovali tudi ustavni pravniki tako zveze kot tudi dežele. Bilo bi

Dr. Marija Novak-Trampusch

tudi napačno, če bi delala predloge brez posvetovanj z drugimi strokovnjaki.

Nekje smo prebrali, da je bil biro v preteklosti zelo varčen in da ni niti porabil sredstev, ki so mu bila namenjena ...

To je res in to je tudi vzrok, da imamo zdaj zmanjšan budget. Vendar bi rada objasnila, da je to bil namensko vezan denar, običajen budget, ki ga imajo tudi drugi oddelki in s katerim

se lahko nakupijo knjige, publikacije, oprema, računalniki in podobno. Bistvena postavka so tu seveda kulturni tedni in kongresi na manjšinsko tematiko. Ker bo letos manj denarja, me je že zdaj strah, kako bomo zvozili ... Nikakor pa to ni denar, ki bi ga smeli deliti npr. med prosvetna društva, temu je namenjen drug denar – da ne bo nesporazumov – ki pa smo ga seveda razdelili, saj ga na žalost ni ravno veliko.

Slišalo se je tudi že o nekakšni knjižnici. Kakšna naj bi bila in komu naj bo namenjena?

To naj bo strokovna knjižnica s knjigami in publikacijami o manjšinski problematiki v slovenščini in nemščini namenjena pa je vsakemu, ki išče podatke, se za tematiko zanima ali pa v tej smeri študira. Knjižnica ni pretirano obširna, vendar jo izgrajujemo. Dokumentiramo tudi vsa dnevna poročila iz časopisov, ki zadevajo manjšinsko problematiko. Imamo pa tudi nekaj leposlovja.

Kaj pa sodelovanje med osrednjimi organizacijami Slovencev in med birojem? Kakšno je vaše stališče do dnevne koroško-slovenske politike?

Naš biro vidim predvsem kot servisno službo in želeti je, da bi se ga tudi organizacije čimbolj posluževale. Biro bi lahko imel tudi posredovalno funkcijo med njimi.

Nikakor pa ne želim, da bi se biro vmešaval v razhajanja med organizacijami. Smo urad deželne vlade in ne politična organizacija. Prizadevala si bom, da se ne bomo vtikali v razprtije, a če se bo katerakoli od organizacij obrnila na nas, bom naredila vse, da bomo zadeve reševali na strokoven način.

Hvala za pogovor!

Sonja Wakounig

Tisti, ki jo poznajo, opisujejo gradišičansko Hrvatiko kratkoma kot „žensko, ki se bori“. Terezija Stoišič je prišla v politiko kot guvernica za manjšine v zelenem parlamentarnem klubu, kjer je nadaljevala delo poslanca Karla Smolleja. Od takrat je priznana glasnica manjšin v parlamentu. Desni ekstremisti so ji zato poslali pisemsko bombo, ki pa so jo na srečo pravočasno prestregli. „Gre mi za popolno priznavanje in respektiranje pripadnikov manjšin – z njihovimi jeziki in kulturami. Odkar smo Zeleni v parlamentu, imajo manj-

šine nekoga, ki se angazirano zavzema zanje. Z uspehi se

lahko postavimo, čeprav nismo bili v vladi: finančna podpora za manjšine se je zvišala s 4 na 40 milijonov šilingov, Romi in Sinti so priznani kot manjšina, Hrvatje in Madžari so končno dobili dvojezično gimnazijo, koroški Slovenci imajo dvojezično trgovsko akademijo, manjšine imajo prvič lastne oddaje na televiziji,“ opozarja Terezija Stoišič na uspehe Zelenih za manjšine.

S svojim glasom 9. oktobra boste odločili, ali bodo narodne skupnosti tudi v naslednjih štirih letih imele konsekvantno zagovornico v parlamentu.

Z VAŠIM GLASOM ZA ZELENE IN ZA TEREZIJU STOIŠIČ.

**ZA AKTIVNO
MANJŠINSKO POLITIKO.**

**ZA NOVO
KULTURO SOŽITJA.**

Lista 4

Plačan oglas

DIE GRÜNEN / ZELENI

**MINDERHEITENARBEITSKREIS
MANJŠINSKI DELOVNI KROŽEK**
vabi na

VOLILNO KULTURNO FEŠTO

s poslankama mag. Terezijo Stoišič in mag. Marijano Grandits
4 leta manjšinske in migracijske govornice Zelenih v parlamentu. Bilanca.

v četrtek, 29. septembra 1994, ob 20.00

v gostilni »Pri Joklnu« v Celovcu, Badgasse 7.

BIFE rožanska čisava župa • GLASBA slovensko – hrvaško – latinsko-ameriška skupina • BRANJE • POGOVORI S POSLANKAMA

Tvoje obiska se veselijo tisti, ki prav v današnjih časih povezujejo alternativno politiko s prijetnim vzdušjem.

OTVORITEV PROSTOROV POSOJILNICE BANK BOROVlje

Velik dan za Borovlje in za koroško zadružništvo

Otvoritev novih bančnih oz. poslovnih prostorov Posojilnice Bank Borovlje v soboto, 17. septembra, ni bila velik dan le za banko samo, ampak tudi za mesto in širšo okolico ter seveda za celotno slovensko koroško zadružništvo. Pri tem velja posebej omeniti, da so prostori bili svojemu namenu predani prav za 105. obletnico najstarejšega boroveljskega in spodnjerožanskega denarnega zavoda.

Otvoritvena slovesnost je kljub slabemu vremenu in s tem utesnjenim prostorskim prilikam potekala sproščeno, prijateljsko in v duhu domačnosti in samozavesti. Po pozdravu navzočih, med njimi tudi zastopniki deželnih, občinskih in manjšinskih političnih, kulturnih in gospodarskih ustanov, je predsednik banke dr. Franc Wutti poudaril, da je otvoritev bančnih prostorov izraz neomajne življenjske volje koroških Slovencev, hkrati pa je Posojilnica Bank Borovlje kot bistvena gospodarska opora obratom in zasebnikom ne glede na narodno pripadnost tudi povezovalni člen med obema narodoma v deželi. Posojilnica se zaveda svojega poslanstva in zato podpira tudi kulturno in športno dejavnost okolišnjih slovenskih prosvetnih društev.

Boroveljski župan dr. Helmut Krainer je otvoritev imenoval dan veselja za Borovlje, saj je Posojilnica Bank kot najstarejša banka najtesneje povezana z mestom in njegovim gospodarskim napredkom. Župan, ki je

ustanovi tudi v slovenščini zaželel vse najboljše, je posebej pozdravil smučarja Bojana Križaja. Svoj nagovor je zaključil z besedami »Čaka vas dobra prihodnost, ker je vaša preteklost zelo velika«

Pozdrave Zveze slovenskih zadruget, katere članica je Posojilnica Bank Borovlje, je prinesel predsednik Mihi Antoni in dejal, da so se s tem dnem izpolnile večletne želje boroveljskih zadružnikov. Izrazil je prepričanje, da bo boroveljska Posojilnica Bank uspešno delovala tudi v novih okoliščinah, ki jih prinaša s seboj članstvo v EU.

Melhijor Verdel kot vodja gradbenega odbora in arhitekt Kurt Schwarz sta podala gradbeno poročilo, v imenu koroške gospodarske zbornice in Zadrugne zveze Slovenije pa sta spregovorila Hans Koschier in Jože Demšar.

Otvoritev pa je tudi bila primerna priložnost za odlikovanje zaslužnih odbornikov. Janežičevo priznanje, najvišje odličje Zveze slovenskih za-

drug, so iz rok predsednika Antoniča prejeli Melhijor Verdel, Lenc Čertov, Andrej Kunčič in častni predsednik Janko Ojcl. Za časa njegovega predsedovanja je Posojilnica Bank Borovlje z nakupom novih prostorov dokončno začrtala svoj prihodnji razvoj.

Nove prostore je blagoslovil mestni župnik msgr. Jožef Kanduth, povezanost med društvi in kulturnimi skupinami in banko pa je potrdilo sodelovanje MoPZ SPD »Borovlje«, šentjanskih tamburašev, šmarješkega cerkvenega zbora, MePZ iz Sel in »Tria Drava«, ki so olepšali in zaokrožili otvoritveno slavje.

Otvoritve novih bančnih prostorov se je udeležilo okoli petsto ljudi od blizu in daleč.

Franc Wakounig

Janko Ojcl prejema Janežičevo odličje iz rok Mihija Antoni (ZSZ)

Kulturne skupine (na sliki Selani), so popestrile otvoritveno slavje

Bojan Križaj, prijatelj Posojilnice-Bank Borovlje (foto: wafra)

KOTMARA VAS

Čestitke Petricovi mami

Tudi pri nas se praznuje. Tako se je zgodilo pred kratkim na Vesovi nad Kotmaro vasjo, kjer so obhajali praznik Petricove mame. Njena življenjska pot ni bila z rožicami posejana, pa vendar ni nikoli »scagava« in je vedno verovala v to, da »po dežju spet sonce posije«.

Zato čestitajo slavljenci vsi tisti, ki jih je tolikokrat »troštala«, in ji želijo zdravja in da bi ostala enostavno taka, kakršna je!

Znanci

Slovenski vestnik čestita:

Gospe Mili Krištof z Žihpolj za 60. rojstni dan; gospe Ljudmili Nachbar iz Vogrč za rojstni dan in god; gospodu Francu Mejovšku z Bistrice za rojstni dan; gospe Mili Kavčič iz Šentjakoba za rojstni dan; gospodu Sigiju Pičku iz Semslavč za rojstni dan; gospodu Mihi Logarju iz Prible vasi za osebni praznik; gospe Justa Sadnikar iz Nagelč za rojstni dan; gospodu Hanziju Kežarju st. s Horc za rojstni dan; gospe Lenči Užnik iz Sel za osebni praznik; gospe Nani Ogris iz Sel za rojstni dan; gospodu Francu Užniku — Malavdrovemu iz Sel za rojstni dan; gospe Mariji Kronawetter za 30. rojstni dan; gospe Angeli Sedelšek iz Dolinčič za dvojni

praznik; gospe Hildi Fister iz Srej pri Škocijanu za 60. rojstni dan; gospe Mariji Spagolla iz Celovca za 75. rojstni dan; gospe Katarini Joschl s Homca pri Dobrli vasi za rojstni dan; gospe Tereziji Pahtev iz Pliberka za rojstni dan; gospodu Francu Ambrožu iz Štebna pri Globasnici za rojstni dan; gospe Ljudmili Golavčnik iz Stare vasi pri Šentlipšu za dvojni praznik; gospe Eli Perdacher iz Celovca za rojstni dan; gospodu Lipeju Koleniku iz Čirkovč za rojstni dan; srečnima staršema Mirjam in Miru Polcerjevima ob rojstvu hčerke Ane Katarine; srečnima staršema Nadji in Francu Polcerjevima ob rojstvu sinčka Nika.

SPOMINSKA SLOVESNOST PRI RAKITNIKU NA BREZNICI

50 let od poboja zavedne družine

Ena izmed letošnjih okroglih obletnic, ki pričajo o številnih tragičnih dogodkih iz časov boja proti fašizmu tudi na slovenskih tleh, je povezana z Rakitnikovo domačijo iz Breznice nad Prevaljami. Tu so se novembra 1944 leta okupatorjevi vojaki znesli nad zavedno družino zaradi sodelovanja s partizani. »Nekaj časa po vojni je na pogorišču devet križev oznanjalo, kolikšen je račun za svobodo slovenskega naroda. Še danes jih v spominu nosim, pogorišče z zoglenelimi kostmi in devet lesenih križev«, je v svojem govoru ob spomeniku pri Rakitniku minulo soboto v uvodu dejal Mitja Šipek, koroški borec in kulturnik. V nadaljevanju je med drugim izrazil razočaranje nad sedanjim odnosom do osvobodilnega boja in njegovih žrtev pri nas ter dodal, da osamosvojene Slovenije brez protifašističnega boja ne bi bilo. K temu je povedal: »V boju za svobodo smo zmagali, ker smo držali skupaj, našo borbo je priznavala vsa demokratična javnost, vsi zavezniki, ves svet, ne samo Evropa. Kakšen bi bil osvobodilni boj, če bi bili borci razklani na sto med seboj skreganih strank? Pri nas jih na srečo ni

bilo, kjer pa so bile, je pač ena potegnila z okupatorjem in danes bi nekateri radi to sramoto obesili kar vsemu slovenskemu narodu na vrat. Na srečo smo Slovenci toliko prosvetljeni, da ne nasledimo tako ciničnim provokatorjem.« Ko je razmišljal o vojni, je orisal tragiko nahujskih in v bratomorno vojno pahnenih ljudi v Bosni, kjer je očitno, da se njeni povzročitelji ne bojujejo in da bodo na koncu prav oni sodili ljudem, ki so jih v morijo poslali, pa še rokovali se bodo med seboj. Ob tem pa je opozoril na nevarnost prevelikega večanja socialnih razlik in dejal: »Če so časi težki so za vse, ne samo za nekatere in če bodo razlike med bogatimi in

revnimi vse večje, je polom neizbežen in anarhija postane zakon in takrat preneha vsaka pravna država. Potem je potreben samo en političen norec in ožgane kosti in križi prično rasti.«

Zbranim, približno sto članom koroških borčevskih organizacij in domačinom, je krajevna organizacija iz Prevalj pripravila program orkestralnih skladb, partizanskih in ljudskih pesmi ter recitacij, ki so jih izvedli učenci OŠ Franja Goloba iz Prevalj, godba na pihala iz Prevalj, MPZ Šentanelški pavri ter harmonikarji KUD Prežihov Voranc iz Raven.

S. Š.

SREČANJE IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo, 25. septembra, s pričetkom ob 14. uri v Kulturnem domu »Danica« v Šentprimozu svoj

REDNI OBČNI ZBOR

Kot v minulih letih, bo občni zbor tudi tokrat povezan z družabnim srečanjem. Prireditve bodo s kratkim kulturnim sporedom popestrili domači prosvetaši. Bivše izseljence vabimo, da se prireditve udeležijo s svojimi družinami, prijatelji in znanci. Skupaj se bomo spominjali časov pregnanstva, v prijetni domači družbi pa se bomo pomenili tudi o današnjih vprašanjih.

Zveza slovenskih izseljencev

LITERARNI ZAJTRK

Januš ob pesmi in kavi

Pesnik Gustav Januš

Da takšno človeško opravilo kot zajtrk lahko dobi zahteven in visok literarni prizvok, že nekaj časa dokazuje boroveljski primer, kjer v kulturnem krožku/Kulturring zelo uspešno prirejajo tako imenovane »literarne zajtrke«.

V nedeljo je v okviru letošnje boroveljske jeseni gostoval v nekdanjem Voigtovem gradiču pesnik Gustav Januš (ker bo sodeloval tudi kot slikar).

Na prvi pogled je kombinacija literarnega branja in zajtrka malce nenavadno, a kaj bi ostalo od avstrijske književnosti, če nastanka njenih pomembnih del ne bi navdihovale vonjave po kavi in svežih kifeljicah raznih dunajskih kafičev. Sploh pa

naj bi zajtrk sodil med kulturna opravila.

Januša je kavarniško vzdušje očitno zelo očaralo in navdahnilo, saj je svoja dela bral sporoščeno, z rahlim nadahom humorja in ironijo in tako očaral številno občinstvo. Bral je v obeh deželnih jezikih in pri tem posebej opozoril na prevajalčeve zasluge. Njegov pesniški jezik je slovenščina.

Mladjevec od prve ure, ki se je povzpел na književni Olimp, je začel s pesmimi iz zbirke »Sredi stavka – Mitten im Satz«, ki je izšla pri salzburški založbi Residenz (»strešice so v Salzburgu dobro postavili, kar na Koroškem očitno ni mogoče«), končal pa je jo z zbirko »Pesmi«, v njej so začetne in poznejše pesmi s socialno – kritično izpovedjo.

Januš je nekatere pesmi bral samo v slovenskem izvirniku, druge pa v obeh verzijah, torej tudi v nemščini (prevajalec med drugim Peter Handke). Ob tem je zanimivo bilo opazovati občinstvo, po reakcijah ljudi je bilo spoznavno, da so ob kavi mnogi imeli še dodatni dvojni nekulinarični užitek – doje-manje izvirnika in prevoda.

Srečanje v gradiču sta popestrili kitaristki Karin Fanzoj in Margot Šparovc.

F. W.

FINANCIRANJE MANJŠINE

Kam gre denar?

DUNAJ/ŽELEZNO – Hrvaški narodni skupnosti namenjena sredstva za pospeševanje narodnih skupnosti v veliki meri zlorablajo za prikrito strankarsko financiranje. To je odgovornemu Uradu zveznega kanclerja v sredo očitala parlamentarna poslanka in manjšinska referentka Zelenih Terezija Stojšič.

Kot je kancler sam (v dogovoru na parlamentarno vprašanje) potrdil, je Delovna skupnost hrvaških komunalnih politikov (ÖVP) od 1988. do 1993 leta prejela 800.000.–, Prezidij SPÖ-mandatarjev hrvaških in mešanih občin Gradišanske pa 1.614.081 šilingov. Vrh tega zvezna vlada Prezidiju v okviru manjšinske podpore financira tako imenovano živo subvencijo (nastavljenca). S kulturnimi dejavnostmi, projekti ali izdajanjem publikacij na manjšinskem področju se strankarski manjšinski organizaciji ne ukvarjata.

Da gre torej res samo za prikrito financiranje strankarskih

struktur, je Stoišičeva dokazala na osnovi konkretnih podatkov: Prezidij je lani npr. prejel 400.000 šilingov, od katerih je le malo več kot 1 (!) odstotek sredstev uporabil za manjšinske dejavnosti (konkretno za seminarske izdatke). 395.450 šilingov (skoraj 99 odstotkov) pa je porabil za pisarniške potrebe, infrastrukuro in najemnino prostorov.

Pisarna sama se nahaja v hiši gradišanske SPÖ, najemnino pa prenakazujejo na konte deželnega strankarskega lista »BF« in Zveze socialdemokratskih občinskih zastopnikov. Z isto utemeljitvijo je Prezidij tudi v ostalih letih redno zapravil nad 90 odstotkov izplačane manjšinske podpore.

Podobna slika se kaže tudi pri »Delovni skupnosti«: od 400.000 šilingov je lani 99,7 odstotkov izdala za pisarno in opremo, o kakih tipično manjšinskih dejavnostih pa ne duha ne sluha.

Igor Schellanderer

Martina Gotthard in njen mož Vincenc, naš novinarski kolega pri Nedelji, se veselita svoje novorojenke, male Ziljanke Silvanne Marije. Krepka deklica je privekala na svet minulo soboto in že zdaj je sklepati, da ima zvrhan koš samih pozitivnih strani, saj zadovoljno prespi dneve in noči poleg svoje mamice. Srečnima staršema iskreno čestitamo, novi zemljanki pa vso srečo tega sveta!

VAŠKA SKUPNOST

Radiško žegnanje

Kadar se v poznem poletnem času spremeni vreme, tedaj je blizu radiško žegnanje.

Letos je bilo žegnanje še nekaj posebnega. Na ta dan se je namreč uradno poslovil od svojega dvainšestdesetletnega delovanja v dušnem pastirstvu župnik Ludvik Jank, ki je s 1. kimavcem t. l. stopil v pokoj.

Z istim dnevem je prevzel to službo dr. Jože Marketz, ki je bil imenovan za provizorja radiške župnije.

Zastopnica farnega odbora Marija Woschitz se je v imenu faranov zahvalila župniku Janku za njegovo delo in izrekla novemu župniku pozdravne besede. Otroci so mu v obeh jezikih povedali pesmi in mu zapeli pozdravno pesem.

Po slovesnih cerkvenih obredih so obiskovalce maše zva-

bili zvoki radiških muzikantov v kulturni dom na nadaljevanje žegnanja.

Tam so se ljudje kar kmalu ogreli ob topli pijači inokusnih sladica, ki so jih pripravile radiške gospodinje.

Mešani pevski zbor je navzočim zapel tudi nekaj pesmi.

Radiško žegnanje je v okviru svojega obiska na Koroškem in domenjenega pogovora s člani Delovne skupnosti v SPÖ na kratko obiskal dr. Hubert Frasnelli, klubski predsednik ljudske stranke na južnem Tirolskem.

Radiškega žegnanja se je kljub nizkim temperaturam udeležilo lepo število obiskovalcev. Nekateri od teh so vztrajali kar tja do poznih večernih ur.

N.P.

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Kako bomo bolj uspešne?

piše Štefka Vavti

Dejstvo je, da se ženske v poklicu težko uveljavijo, da jim velikokrat ne uspe, da bi pokazale svojo moč, znanje in sposobnosti. Kje so vzroki za ta tipični ženski problem? Kje delamo napake, kje reagiramo napačno in zakaj?

Recimo, da ste storile napako in vas šef kritizira pred kolegi – kako boste reagirale? Se boste zagovarjale, počutile manj vredne ali pa boste priznale napako in skušale najti boljše rešitev za problem, ki je nastal?

Izkušnje kažejo, da ženske največkrat reagirajo tako, kakor je opisano v prvem primeru: z manjvrednostnimi občutki. Problemu pa se bi lahko približale tudi na povsem drugačen način. Vam je znan izrek, da le tisti ne dela napak, ki ničesar ne stori? To se pravi, da bomo morale pač živeti z dejstvom, da nam v poklicu kdaj pa kdaj tudi spodleti. Važno je pri tem, da se naučimo sprejeti odgovornost za napake, ki smo jih storile, obenem pa pokažemo dobro voljo, da napako popravimo.

Če imate občutek, da so kolegi ali pa šef do vas krivični, ni dobro, če se takoj začnete opravičevati, kajti tako jim dajete le prav in jih potrdite v njihovem mnenju.

Boljša rešitev problema bo, če mirno prisluhnete, se prepričate, da ste kritiko pravilno razumele, nato pa kritikom pritrdite v tistih točkah, s katerimi se strinjate, in nazadnje poveste še nasprotno argumente.

Kritiko skušajte formulirati pozitivno, na primer takole: namesto da rečete »to je slabo«, raje recite »tako bi bilo bolje«.

Če smo v poziciji, kjer moramo odločati, se moramo zavedati, da je vsaka odločitev tudi tveganje.

Dejstvo je tudi, da je poklic bolj zadovoljiv, če si v njem ustvarimo nekaj prostosti. Če boste poskrbele še za zadovoljiv potek svojega prostega časa, potem bo to vplivalo tudi pozitivno na vaše poklicno delovanje. Imele boste več energije in optimizma pri delu.

In navsezadnje se še zavedajte, da so v poklicu najbolj uspešne samozavestne ženske, ker ne jemljejo vsake kritike osebno in ker bolj pozitivno »prodajajo« svoje predloge, ideje in znanje.

Jezik je duša

Janko Messner

Nehajmo že ocenjevati!

V intervjuju v Slovenskem vestniku (F. W.) kar mrgoli jezikovnih spodrseljavev, a kar kritičnega bralca najbolj bije v oči in žalosti, je njihovo ponavljanje!

Oglejmo si jih tedaj in jih pretresimo – kolikič?

Takole pravi: »V pogovorih sva ocenila, da bi bil sporazum o kulturnem sodelovanju ... vsekakor koristen.«

Kaj pomeni »ocenjevati«? – Beurteilen, bewerten, zensieren, würdigen, knjigo ocenjevati pa ein Buch besprechen! To je vse. Kaj torej lahko ocenjujemo? – Kako zemljišče, da ugotovimo, koliko je vredno, ali pa kako šolsko ali domačo nalogo, kak dragulj, prstan, pa tudi škodo, ki jo je napravila toča, lahko ocenjujemo. V navedenem primeru pa moramo namesto »ocenila sva« reči: V pogovorih sva ugotovila, da bi bil sporazum... Tudi ta strahovita zloraba glagola »ocenjevati« je uvožena čez Ljubelj v naše uredniške sobe. Takole ga na primer lomijo tam doli: Turistične agencije ocenjujejo, da bo letos manj letovanj. Namesto da bi zapisali: Turistične agencije menijo, misljo, računajo, ali sodijo, da bo letos manj letovanj.

»Tak sporazum zagotavlja tudi sredstva za določene prireditve.« »Določene prireditve« pomeni bestimmte, festgesetzte, vorausbestimmte! Takšnih pa sestavlja intervjuja ne misli, pač pa na sredstva za kake ali neke prireditve. Jaz tudi teh nedolžnih zaimkov na tem mestu ne bi uporabljal. Zapisal bi: kajti tak sporazum zagotavlja tudi sredstva za prireditve.

»Pogovori niso prinesli zaželenih rezultatov«: Trpni deležnik glagola »zaželeli si kaj« nima »j«, torej zaželenih rezultatov. Nekaj drugega pa je pridevnik »željen« iz samostalnika želja, na primer: željen (ali želján) sem miru, te nisem nič željen.

PRIREDITVE

SOBOTA, 24. 9.

ŠENTKANDOLF, pri Pušniku – SPD »Gorjanci«
20.00 Veselica Gorjancev; za ples igrajo »Podjanski fantje«

NEDELJA, 25. 9.

ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – Zveza slov. izseljencev
14.00 Srečanje bivših pregnancev in občni zbor

PETEK, 30. 9.

BOROVlje, v gradiču – Kulturring Borovlje
20.00 Godalni kvartet Tartini iz Ljubljane; igra dela G. Tartinija, W. A. Mozarta in C. Debussyja

NEDELJA, 2. 10.

RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
11.00 90-letnica SPD »Radiše«

TOREK, 4. 10.

TINJE – Dom v Tinjah
18.00 Sloveščina za začetnike, 1. del; vodi ravnatelj Mirko Srienc

ČETRTEK, 6. 10.

TINJE – Dom v Tinjah
16.00 Jezikovni pogovori – začetek tečaja; vodi dr. France Vrbinc

TINJE – Dom v Tinjah
18.00 Sloveščina za napredujoče, 1. del; vodi ravnatelj Mirko Srienc

NEDELJA, 9. 10.

CELOVEC, v domu glasbe – SPZ in KKZ
14.30 Carl Orff: Carmina Burana

SOBOTA, 15. 10.

TINJE – Dom v Tinjah
15.00 Ikebana jeseni (nem.); vodi Herta Deutsch

NEDELJA, 16. 10.

TINJE – Dom v Tinjah
15.00 Ikebana jeseni (nem.); vodi Herta Deutsch

RAZSTAVE

■ ŠENTPAVEL v Labotski dolini
Samostan – Razstava »Glas & Porzellan – Tischkultur und Lebensfreude« (do 27. 10. vsak dan od 9. do 17. ure)

■ ŠTALENSKA GORA
Izkopanine na Štalenski gori / Magdalensberg do 28. 10. od 9. do 12. ure in 12.30 do 17. ure

■ BOROVLJE
Puškarski muzej odprt do 8. oktobra: od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro in med 15. in 18. uro, ob sobotah od 10. do 13. ure
Galerija v gradiču – Gustav Januš in prof. Vittorio Balcone, vernisaža 23. 9. ob 20.00

■ VELIKOVEC
Galerija Magnet, Hauptplatz 6 – Razstava Wernerja Berga, vernisaža 23. 9. ob 19.30 (do 5. 11.)

■ SEMISLAVČE
Galerija Šikoronja Rožek – Konrad Koller (do 25. 9.)

■ CELOVEC
Galerija Slama, Benediktinerpl. 3, Monika Sperrer in Ulrich Boris Pöpl (do 24. 9.)
Galerija H-punkt, St.-Veiter-Str. 4, Anton Fercher »Spurensuche«; Paul Kulnig »Brdo 93 – 94« (do 8. 10.)
Kunstforum, Villacher Str. 8/II – Armin Ebner (do 7. 10.)
Deželna galerija, Burggasse 8 – Hannes Schwarz (do 2. 10.); »Die Zeichnung III« Grand Prix Alpe – Adria (do 2. 10.)
Hiša umetnikov, Goethepark 1 – Angelika Kaufmann, Monika Kircher, Gabriele Hain

■ ŠENTJAKOB V ROŽU
Zadruga – kavarna; Snježana Rehak-Višnjič, slike

Začetek pouka na gimnaziji

Šolsko leto se je začelo in učenci in dijaki so že težko čakali, da bodo videli spet svoje prijatelje. Tudi na gimnaziji in trgovski akademiji je tako, čeprav so pogoji za pouk nekoliko otežkočeni, saj je poslopje v pregradnji. Na sliki so dijaki prvih razredov, ko so prvega dne prišli v šolo s svojimi starši. Ravnatelj dr. Vospernik jih je pozdravil in dal prve napotke. Letos so spet trije prvi razredi s 76 dijakov, na vsej gimnaziji pa jih je 452.

AKCIJA ZVEZE SLOVENSKIH ŽENA

Za podporo begunskim otrokom

ZSŽ iz Celovca se je že jeseni leta 1992 odločila, da se vključi v zbiranje toplih oblačil in obutve za begunske otroke v zbirnem centru Mežica. Akcija je takrat zelo dobro uspela.

Tokrat smo se ponovno odločile, da pomagamo begunskim otrokom, ki začasno živijo v naši neposredni bližini, na Gorenjskem v Sloveniji, kjer je na tisoče beguncev iz Bosne in Hercegovine. To so povečini najbolj prizadeti in revni begunci, ki nimajo nikogar, ki bi jim pomagal. Slovenska država jim pomaga, kolikor more, vendar je glede na število beguncev zelo obremenjena.

Dva dobrodelna koncerta slovit mezzosopranistke Sabire Hajdarevič v Železni Kapli in v Šentilju je bila naša prva akcija na Koroškem. Z njo smo

hotele izraziti svojo humanitarno solidarnost.

V drugi akciji pa želimo zbrati denar za nakup najbolj potrebnih stvari za otroke, katere bi ob obisku žena v zbirnem centru v Škofji Loki neposredno izročile beguncem.

Kdor želi pomagati, naj svoj prispevek nakaže do konca septembra na konto Zveze slovenskih žena pri Posojilnici Celovec. Številka konta: 3.056.157

Darujte, ne bo vam žal, vsi prispevki bodo, šli direktno in izključno za pomoč otrokom!

Vesele bomo vsake denarne podpore in se vsakemu darovalcu ali darovalki že vnaprej iskreno zahvalujemo.

Za ZSŽ:
Milka Kokot, tajnica

Koncert

Nedelja, 9. oktobra 1994,
ob 14.30
v Domu glasbe v Celovcu

Carmina burana

Kantata – Carl Orff

Nastopajoči:

MePZ Danica, Šentprimož; MePZ Peca, Globasnica; Mešani in Mladinski zbor ZG/ZRG za Slovence, Celovec; Studio Percussion, Graz; člani orkestra Slovenske filharmonije, Ljubljana.

Solisti:

Norina Radovan, sopran; Marjan Trček, tenor; Joško Kovačič, bariton.

Klavir:

Andreja Wuzella-Močilnik; Toni Kernjak

Dirigent: Stanko Polzer

Prireditelja:

Slovenska prosvetna zveza
Krščanska kulturna zveza

Kmečka izobraževalna

skupnost (KIS)

vabi na
predavanje:

Mošt in žganje

Kako pripravimo drozgo,
da prav zavre

Referenta

dipl. inž. Hanzi Mikl
dr. Hans Madritsch

Sreda, 28. sept. 94, ob 20. uri
pri Šoštarju v Globasnici

četrtek, 29. sept. 94, ob 20. uri
v društveni sobi nad
Posojilnico Šentjakob v Rožu

Prireditev podpira:
Posojilnica-Bank
Zadruga-market

POLITIČNO UPRAVNA AKADEMIJA

10. Oktoberstr. 25/III,
9020 Celovec
tel: 0 46 3/51 252 8-28
fax: 0 46 3/41 25 28-22

prireja seminar

RETORIKE

v nemščini

Pri tem seminarju se bomo bavili z vprašanji kakor so ■ priprava govora in predavanje ■ težave, ki nastajajo pri govorjenju in predvsem pri poslušanju ■ priprava in vodenje diskusij, idr.

ČAS

petek, 30. 9. 1994,
od 16.00 ure do 21.30 ure
(vmes večerja)
sobota, 1. 10. 1994,
od 9.00 do 17.00 ure
(s kosilom)

REFERENT

direktor Franz Küberl, Gradec

KRAJ

Mladinski center Rebrca
(Komenda, 9133 Miklavcovo,
tel. 0 42 37/21 42).

Stroški seminarja: šil. 500,- (za dijake in študente 300,-), bivanje na Rebrci zaželeno, stroške bivanja plača PUAJ.

Prijave naslovite na Politično upravno akademijo, 10. Oktoberstr. 25/III, 9020 Celovec, telefon: 0 46 3/51 25 28-28; telefaks: 0 46 3/51 25 28-22

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 22. 9.
18.10 Rož – Podjuna – Zilja
Petek, 23. 9.
18.10 Kulturna obzorja
Sobota, 24. 9.
18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca
Nedelja, 25. 9.
6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (mag. Mirko Isop)
18.10 Dogodki in odmevi
Ponedeljek, 26. 9.
18.10 »Cvenket denarja pojema« – Turistična sezona se izteka.
Torek, 27. 9.
18.10 Partnerski magazin
Sreda, 28. 9.
18.10 Društva se predstavljajo
21.05 Podjunska ljudska pesem

Dober dan, Koroška

Nedelja, 25. 9.,
13.00 ORF 2
Ponedeljek, 26. 9.
17.20 TV SLO 1

Predvidena vsebina:

- Tudi v Labotski dolini upoštevajo geslo »Več znaš, več veljaš«
- Končno: tudi na Koroškem dovoljena gradnja rastlinsko-bioloških čistilnih naprav
- Koroško-slovenski umetniki se predstavljajo v Šentvidu ob Glini in Borovljah
- Star običaj zadnjič na običajni lokaciji: gavčanje, tiskarski krst pri Mohorjevi
- Andrej Kokot predstavlja novo poezijo
- Nogomet v tretji ligi: Traun – Slovenski atletski klub
- Od zrnja do končnega proizvoda: tudi v Podjuni še prešajo domača olja

Ugodno prodam avtomobil OPEL OMEGA, 2,0 l, 85 KW, katalizator in ABS, premična streha, el. dvigalci oken, zimski in poletne gume, letnik december 1985, km: 45.000. Cena: 65.000 šilingov. Ponudba na: tel. 0 46 3/25 4 30

Slovensko prosvetno društvo »Radiše« vabi na

proslavo 90. obletnice društva

v nedeljo, 2. oktobra 1994, v Kulturni dom na Radišah

SPORED ■ 9.30 sv. maša za pokojne in živeče člane SPD Radiše ■ 11.00 predstavitev raziskovalnega projekta »Na poti v vas«, nato otvoritev razstave in prezentacija jubilejne brošure ■ 14.30 proslava s kulturnim programom

Pokroviteljstvo nad prireditvijo so prevzeli: ● dr. Rudolf Scholten, zvezni minister za pouk in umetnost ● dr. Christof Zernatto, deželni glavar ● dr. Michael Ausserwinkler, namestnik deželnega glavarja in kulturni referent dežele ● Helmut Woschitz, župan občine Žrelec

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40, telefaks 0 46 3/51 43 00 71.

Umerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig, Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0 46 3/51 43 00, telefaks 0 46 3/51 43 00 71.

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0 46 3/50 5 66 telefaks 0 46 51 43 00 71.

TURNEJA MEPZ »GALLUS« PO AVSTRALIJI

Piše Milan Kupper

Pod južnim križem

(Nadaljevanje iz konca)

Zvečer je Gallusov zbor imel koncert pri Slovenskem društvu v mestu Albury in bil pristočno sprejet.

V Melbourne, metropolo federalne države Viktorije ob zalivu Port Philip smo dospeli 19. avgusta in imeli zvečer pevski nastop v farni cerkvi Kew. Koncerti v cerkvah so bili vedno izreden užitek in so ne nazadnje zaradi odlične akustike vedno navdušili poslušalce.

Naslednji dan smo se peljali na ogled mesta, ki ga je pristaniškem območju z navadno odličnim razgledom z mogočnega Westgate-mostu čez reko Yarra na žalost zagrnila megla. Melbourne diha z dobrodejnimi zelenimi pljuči 600 ha negovanih parkov in vrtnih površin. Tu so l. 1993 na novo postavili rojstno hišo že omenjenega slavnega pomorščaka in odkritelja Avstralije »Captain Cook's Cottage«, ki so jo kamen za kamnom uvozili iz Anglije.

Popoldne obiščemo že pred 40 leti ustanovljeno Slovensko društvo Eltham na »slovenskem griču«. Prav tedaj slavijo tam očetovski dan s plesnimi prizori malčkov in mladine. In še naš zbor prispeva svoje. Po poklonjeni večerji se prične veselica s plesom.

V nedeljo, 21. avgusta, so oblikuje naš zbor mašo v slovenskem verskem centru Kew in navrh še kratko zapoje. Ob 14. uri priredi koncert v Avstrijskem društvu. Tokrat je po pristrčnih pozdravnih besedah predsednika g. Schauerja vzdušje odlično in publika sledi hvaležna in navdušena koncertu.

Kratki obisk in nastop v domu ostarelih v ponedeljek je pretresljiv in sili poslušalcem, a ne samo njim, solze v oči. Zvečer, 140 km južno Melbourne na Phillip Islandu doživljamo nenavaden prizor, parado pingvinov. V mraku se vrača po razsvetljeni plaži Summerland na stotine pritlikavih pingvinov z lova v morju v svoja gnezda na sipinah obale. Trume radovednežev na tribunah popolnoma prezirajo.

V torek, 23. avgusta, smo imeli dopoldan priložnost nakupovati v melbournskem veletrbižu Queen Victoria Market. Popoldne nas pelje naš šofer mimo »National Tennis Centre«, kjer se udeležujejo najslavnejši tenis-igralci sveta tako imenovanega »Australian Open«.

V arhitektonsko zahtevno oblikovanem kulturnem središču Melbournea so: Narodna galerija, tri gledališča, ogromna koncertna dvorana z 2.500 sedeži in umetnostni muzej. Na odru koncertne dvorane je preizkušal Gallus svojo glasovno zmogljivost in naš solist Mario Podrečnik sanjari o veliki karieri.

Zbor na poti med Adelaide in Broken Hillom

24. avgusta zapustimo Melbourne v smeri proti Milduri. Na poti, v Ballaratu, so leta 1851 odkrili dotlej najbogatejša ležišča zlata. To je povzročilo dotok lovcev na srečo z vsega sveta. Sedaj, ko so zaloge davno izčrpane, so ponaredili v originalni izvedbi rudarsko naselje in rudnik ter kažejo v pristnih nošah tedanje življenje in metode pridelovanja.

Zvečer ob prihodu v Milduro ob reki Murray je bil takoj koncertni nastop v cerkvi in nato pogostitev. Vzdušje je bilo jako pristrčno in kmalu na višku. Po okrepčilu smo peli domače narodne zase in za goste, ki so se nam pridružili po koncertu.

Mildura pomeni v aboridžinskem jeziku »pekoče oči«, zaradi tamkajšnje rdeče zemlje. V Milduri sta odkrila pred 150 leti dva brata iz Kanade, da je rdeča prst ob reki Murray zelo pripravna za vinogradništvo ob umetnem namakanju. Botrovala sta nastanku današnjega vinorodnega in sadjarskega območja (oranže, mandarine, jabolka) vzdolž reke Murray s središčem Waikerie v Barossa Valleyu.

25. avgusta smo se ustavili zvečer pred slovenskim domom v Adelaide, metropoli južne Avstralije. Tu smo večerjali in od tu so nekatere izmed nas slovenski rojaki odpeljali na svoje domove.

Naju z ženo je odpeljal gospod Ernest Orel na svoj lični dom, ki si ga je postavil na pobojču kraj velemesta, s krasnim razgledom preko nasebine do morja. On je lik nadvse uspešnega podjetnika. Rojen na Primorskem, se je izselil z 21 leti s svojo mlado ženo Olgo in praznimi žepi kot izučeni tiskar zaradi bednih povojnih razmer v Titovi Jugoslaviji v Avstralijo. Tu je čez čas začel delati kot obiralec grozdja in končno našel zaposlitev v svojem poklicu. Kmalu je odprl svojo tiskarno, bil uspešen in vodi danes veleobrat z najsodobnejšo tehnično opremo in celo vrsto sodelavcev. Kljub poklicni obremenitvi naju je vozil dvakrat na dan 11 km dolgo pot od svojega doma k Slo-

venskem klubu in nazaj ter naju čakal ob večernih koncertih do pozne ure.

26. avgusta smo si ogledali Adelaide z avtobusom in se ustavili na plaži, kjer so pristali leta 1836 pionirji prvih priseljencev in proglasili prvo državo. Zvečer koncertira Gallus v do kraja napolnjeni dvorani Avstrijskega kluba. Tod smo doživeli kanček koroške stvarnosti.

Izlet z ladjo ob Sydneyu

Neka starejša gospa med odmorom k moji ženi: »Warum singt's denn soviel slowenisch, wo ihr doch olle aus Kärnten seid's!« In malo navrh: »A werd's des 'N mav čriez jizaro' a singan? Ober donn kumman ma wohl die Tränan.« V avstrijskih klubih je bil skrajšan repertoar slovenskih pesmi in tokrat zbor te narodne ni zapel. Pri večerji, na katero je povabil Klub naš zbor, smo sprožili in izvedli misel, da gospej ustrezemo. Takoj je prisedla k mizi in bila ganjena. V pogovoru se je izkazalo, da je iz Brnce in celo v daljšem sorodstvu s članom zbora. Le ta jo je odslej nagovarjal le še v pristnem domačem narečju in ona je nemško odgovarjala. Se pravi, da je vse razumela! Ob slovesu je naše pevce pristrčno objemala in se kar ločiti ni mogla.

Dan navrh se peljemo na izlet v Hahndorf, ki so ga ustanovili nemški priseljenci. Grede pa imamo z vrha obrobne vzpetine še krasen razgled na južnoavstralsko prestolnico.

Zvečer poje zbor v Slovenskem društvu in zaključuje venec svojih pevskih nastopov po Avstraliji naslednji dan, v nedeljo 28. avgusta ob 10. uri dopoldne v verskem centru Slovenskega kluba.

Še isti dan opoldan zapustimo Adelaide in se odpravimo v 500 km oddaljeni Broken Hill. Pokrajina je pusta, skoraj nenaseljena. Nasproti nam pride ali nas prehiteva le redkokdaj kako vozilo. Pa imamo srečo v nesreči! Zvečer, ko zavijemo na že razsvetljeno alejo tik pred Broken Hillom, se začne z desne strani motorja valiti dim, Kabli so se vneli! Kaj, če bi se bilo to pripetilo nekaj 100 km prej? Hitro smo zapustili avtobus. Naš vrli voznik Les je zagrabil gasilno pripravo in pogasil lokalni požar.

Znova se je pokazala kvaliteta šoferja. Les je telefonično poskrbel za naš prevoz v naročeni motel, dolgo telefoniral, da je iztaknil električarja za avtomobile (bila je nedelja!) in popravljala sta vozilo do pol

Tod prireajo redno tekme v striženju ovc. Rekord je pod eno minuto za eno žival in do 250 ovc na dan!

Naslednji dan, dne 30. avgusta. Ob poti v Lightning Ridge, mesto opalov in žvepljenih toplic, smo zagledali kot skednje visoke in zelo dolge, s plahto pokrite kupe pšenice. Farmerji tega območja so bogati, če imajo vsaj enkrat v štirih letih normalno letino pšenice. Letina uspe, če je pozimi zadosti padavin. Letos je že četrto leto suša. O tem pričajo popolnoma izsušene struge rek, ki smo jih prečkali med vožnjo.

V kraju samem nas je peljal g. Jože Žagar, prijatelj g. Cvetka, na svoj claim, kos zemlje, kjer je upravičen pridobivati opale. Nekateri pogumni so zlezli v globoki jašek, ostali pa so iskali po preoranem površju spominčke. Danes so načini pridobivanja mehanizirani. Z bagerji odkopljejo zemljo (kamenino), jo odpeljejo s kamioni in jo perejo v velemešalcih. Če je usoda mila, ostane nekaj draguljev v mešalcu.

Mnogo ljudi gara in čaka že leta v bednih bivališčih iz pločevine ali lesa, brez vode in elektrike na veliko srečo. Drugi so »čez noč« obogateli.

Lightning Ridge je edini hrib daleč naokoli. Nekoč je strela ubila na njem pastirja in 60 ovc. Od tedaj ima kraj svoje ima (lightning pomeni »bliskanje«).

Še nekaj posebnosti dežele. Vozila vozijo na levi strani ceste. Avtomobili imajo montirano pred motorji močno ograjo za odbijanje kengurjev. Med vožnjo so se vrstili ob robu ceste kadavri povoženih živali. Ogniti se kenguruju, ki skače čez cesto, je prepovedano, da voznik ne bi ogrožal sebe in sopotnikov. Trucki, ki ji srečuješ predvsem na daljših progah, so težki dvojni tovarnjaki ogromne dolžine. Prevladujoče drevo v gozdovih obrobja in v mestnih parkih je evkaliptovo, katerega listje je hrana koala-medvedov.

31. avgusta smo odrinili iz Lightning Ridge nazaj v 700 km oddaljeni Sydney. S tem je zaključil MePZ Gallus svojo krožno koncertno turnejo pod Južnim križem, najsvetlejšim ozvezdjem na nočnem nebesnem svodu južne polute.

To nebesno znamenje naj nam bo simbol poslanstva, ki si ga prizadeva opravljati naš zbor: povezovati s pesmijo in srčno kulturo vse zdomske Slovence po svetu in jim pomagati krepiti narodno zavest. S tem znamenjem v srcu si bomo ohranili tudi najsvetlejši spomin na doživeto pristrčnost, prijateljsko naklonjenost in gostoljubnost naših rojakov v Avstraliji.

Iskrena jim hvala!

dveh ponoči. Zjutraj je stal avtobus pred motelom in nenaspanega Lesa je čakala 750 km dolga vožnja do kraja Dubbo.

Broken Hill je rudarski kraj, kjer pridobivajo skoraj čisto srebrno in cinkovo ter svinčeno rudo. V umetnostni galeriji mesta smo si ogledali umetno drevo iz čistega srebra. Mesto leži v skrajnem »Outback-u« New South Walesa. Outback izven obrobni, gosto naseljenih predelov. Med vožnjo skozi ta svet so se pojavljali ob cesti emuji, ptice, podobne afriškemu noju, le manjše. Poleg kenguruja je emu druga tipično avstralska žival na državnem grbu.

Suhi, enolični svet tod je poraščen s scrubom, nizkim bodičastim grmičevjem. Med odmorom na dolgi vožnji po neskočno ravnih cestah smo se razgibali z Hooky-Tookijem in se nato lahko primerjali s Trezinko na kaktusu.

V kraju Dubbo, kjer smo prenočevali, so trikrat na teden dražbe za ovce in govedo z obsežnimi ustreznimi ogradami.

REGIONALNA LIGA

SAK zopet številka 1

Valdi Sumberac je v polni formi

SAK - VSV 2:0 (0:0)

SAK: Preschern, Savić, A. Sadjak, F. Sadjak, Blajs, Sumberac, Wölbl, M. Sadjak, Pihorner (46. Eberhard). Lippusch (74. Smid), Petschenig. Gole za SAK: Eberhard in Wölbl

Slovenski nogometaši so v derbiju proti beljaškemu VSV pokazali, kdo je številka ena na Koroškem in tudi v regionalni ligi sredina. Po zmagi nad VSV je SAK prevzel tudi zopet vodilno mesto na lestvici.

Prvi polčas je potekal precej izenačeno, tako slovenski nogometaši kakor tudi gostje so imeli nekaj priložnosti za gole. Rezultat v polčasu se je torej glasil 0:0. Kapetan Christian Wölbl, ki je s svojim zadetkom poskrbel za 2:0 vodstvo svojega moštva, je po tekmi dejal: »Na to tekmo smo se posebno

dobro pripravljali, ker že dolgo nismo več zmagali proti VSV. Želeli smo si zmago in ta nam je tudi uspela. Prvi polčas smo malo zaspali, nato nas je trener v odmoru zbudil s tem, da je postal bolj glasen. Da pa je naš prvi napad pomenil tudi že vodstvo za SAK, je bila tudi sreča. Moj gol pa je bil končna odločitev.«

Res se je drugi polčas za SAK začel zelo srečno. Wolfgang Eberhard, ki je prišel v tekmo namesto Pihornerja, je žogo ob prvem kontaktu poslal neubranljivo v nasprotnikov gol. S tem golom se je Eberhard takoj zahvalil trenerju dr. Ramšaku za njegovo zaupanje.

V nadaljevanju so Beljačani seveda močno pritiskali, vendar Wölbl prosti strel, kjer je žoga našla pot v gol, je odločil tekmo. Zaslužena zmaga slo-

venskih nogometašev, ki so se vzorno borili za vsako žogo in odigrali napeti derbi.

Dr. Ivan Ramšak o tekmi: »Seveda smo imeli s prvim golom veliko sreče. Nato smo lahko zaigrali bolj sproščeno.«

Posebno je trener pohvalil Valdija Sumberaca, ki je izvrstno opravil svojo nalogo – paziti je moral na najnevarnejšega napadalca Beljačanov, na Vasiljevića. »Sumberac nam je danes pokazal, kako važen je za našo ekipo. S tem, da je popolnoma nevtraliziral Vasiljevića in da je še sicer izvrstno opravil svojo nalogo v sredini.«

V soboto igra SAK v Gornji Avstriji proti Traunu. Tja se bodo odpeljali slovenski atleti s polno mero samozavesti in z dobrim spominom na tekmo v Marchtrenku. V svarilo pa jim bo še vedno tekma v Voitsbergu. Zato so vsi zelo optimistični in si pričakujejo najmanj točko.

OSTALI REZULTATI

PODLIGA VZHOD

Bilčovs - ASK 3:0
Globasnica - Metlova 1:1

1. RAZRED D

Sele - Šmarjeta 4:1
Gurnitz - Železna Kapla 2:1
Šmihel - Galicija 4:0

Dobrla vas - Šentandraž 0:0

Valdi Sumberac, novi legionar SAK, ki je tokrat s svojo defenzivno nalogo bil eden najboljših na igrišču.

Luka Koper - vrata avstrijske robe v svet

Slovenska obala jadranskega morja ni privlačna le za turiste in ljubitelje raznoraznih pomorskih športnih panog, ampak postaja vse bolj pomembna za avstrijsko izvozno in uvozno gospodarstvo. Vzrok temu je pristanišče Luka Koper, ki se je v 37 letih svojega obstoja (ustanovljeno leta 1957) razvilo v najmočnejše »avstrijsko« pristanišče, še pred Hamburgom in Trstom. O tem se je prepričala tudi delegacija koroških novinarjev, ki je na povabilo Trgovske zbornice te dni obiskala Slovenijo.

Koper leži na območju, ki je pomembno stičišče pomorskih in kopenskih poti in kjer se Jadransko morje najgloblje zajeđa v evropsko celino in kjer so naravni prehodi iz Srednje Evrope do morja. Na tej tako imenovani »južni poti«, starodavni tržni liniji, ki je najkrajša pomorska pot med deželami srednje Evrope in daljnega vzhoda, leži torej Luka Koper, v neposredni bližini tržaške luke.

Ta tudi geografska konkurenca pa kopske luke ni hromila, ampak jo je spodbujala. Leta 1992 je Luka Koper prvič bila na vrhu lestvice pristanišč, ki se jih poslužuje avstrijsko gospodarstvo in s tem prehitela Hamburg in Trst. Nekdaj naj-

Pristaniške naprave v Luki Koper

pomembnejše avstro-ogrsko pristanišče vodi edinole še pri pretovarjanju nafte, kajti iz Trsta vodijo glavni naftovodi v srednjeevropsko zaledje.

Prednosti Luke Koper so njena prometno in klimatično ugodna lega, zanesljive in ugodne usluge ter predvsem, da poleg specializiranih moderno opremljenih terminalov za generarno blago, kontejnerje, vozila, les, premog, minerale, fosfate, umetna gnojila, žitarice, tekoče tovore in drugo razpolaga še z

- velikimi prostorskimi možnostmi,
- dobro železniško povezavo s Srednjo Evropo

- neizkoriščenimi poslovnimi možnostmi.

Dodatna prednost Luke je lastna prostotrgovinska cona, ki omogoča ugodnejši uvoz produkcijskih sredstev in surovin ter nudi petletno brezdavčno ugodnost.

Luka Koper leži izven ožjega mestnega dogajanja in razpolaga dejansko z velikimi prostorskimi ponudbami. Ob že izkoriščenih 1000 hektarjih je neizkoriščenih in nadaljnemu razvoju namenjenih še 600 hektarjev.

Poleg dobre železniške povezave pa bo v kratkem na razpolago tudi avtocesta, kajti trenutno dokončujejo manjkajoči

Hanzi in Heinz

Vestnikov izlet 94

Dragi bralci in prijatelji Slovenskega vestnika!

Kot najbrž že veste, smo letošnji Vestnikov izlet, tokrat 9. po vrsti, zaradi državnoborskih volitev pomaknili za en teden. Odpeljali se bomo torej v petek, 14., vrnili pa v nedeljo, 16. oktobra. Tokrat smo spet izbrali morje, čudovito Malinsko na jugozahodni obali otoka Krk.

Tam smo za vse udeležence izbrali hotel Palace v hotelskem mestu Haludovo. Hotel je A-kategorije z vsem ustreznim udobjem – od notranjih in zunanjih bazenov z morskovo vodo, frizerskih salonov, športnih in rekreacijskih objektov, kazina itd. do zdravstvene oskrbe. Nudi torej vse, kar si srce poželi.

Ker bomo že na morju, se bomo z ladjo popeljali na panoramski izlet po prelepem Kvarnerskem zalivu, ob večerih pa se zavrteli ob razposajeni in tudi umirjeni glasbi »Dua Peugeot«, ki ga sestavljata Hanzi in Heinz iz Šentprimoža. Letos nas bo torej na vsej poti spremljala živa in domača glasba!

Vse navedeno smo vam pripravili za zelo ugodno ceno 1.400 šil. po osebi. Dodatek za enoposteljno sobo je 200 šil.

V miru se odločite, dogovorite z vašimi prijatelji in znanci in se nam prijavite. Vašo odločitev sporočite Milki Kokotovi ali Urški Brumnikovi na ZSO, Tarviser Straže 16, tel. 0 46 3/51 43 00 (int. 40 ali 14).

Odločite se, tudi letos nam bo lepo! Vozili se bomo domačim podjetjem Sienčnik iz Dobrle vasi!

Vaš partner za transport in turizem

Sienčnik

Tel. 0 42 36/20 10-0

Telefax 0 42 36/20 21-11

A-9141 Dobrla vas

del med Razdrtim in Obalo.

Pa tudi podatki o oddaljenosti srednjeevropskih metropol potrjujejo položaj kopske Luke. Od Ljubljane je Koper oddaljen 106 km, 411 km je do Münchna, 493 km do Dunaja, do Budimpešte je 606 km, do Beograda 634 in 847 km do Prage.

Luka dosega letno 5,5 milijonov ton prometa, brez nadaljnega bi že sedaj bilo možnih 7 milijonov ton. Letna struktura tovora je približno 55 % tranzita iz dežel Srednje Evrope, kjer je Avstrija s 25 % na prvem mestu, sledita ji Češka in Slovaška s 13 %, Madžarska z 12 %, ter ostale srednjeevropske države Italija, Nemčija – južna Bavarska, Švica, Poljska, Bolgarija in Romunija, bivše jugoslovanske republike (Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Srbija, Makedonija) prispevajo 20 odstotkov.

Za avstrijsko gospodarstvo postaja Luka Koper vse pomembnejša, in to kljub vse močnejšim italijanskim pritiskom. Pred nedavnim je Italija zaprla sosednji mejni prehod Škofije za ves tovarni promet.

Vzrok za to šikano niso slabe ceste, pač pa zgolj strah pred konkurenco kopske luke za tržaško pristanišče.

Leta 1992 je Avstrija preko Kopra uvozila 1.076.259 ton robe, izvozila pa 414.093 ton, letni prirastek je znašal okoli 25 %. S tem je Koper prehitel Hamburg in Trst. Koper je glavna srednjeevropska uvozna luka za avtomobile in drugo robo iz Daljnega Vzhoda. Poleg tega je Koper glavna luka avstrijske železarske in jeklarke industrije, saj glavnina surovin in izvoza gre skozi njo. Tudi avstrijska lesna industrija se zaradi ugodne klime (hitro naravno sušenje) in obstoječih skladiščnih ter tovornih kapacitet vse bolj poslužuje kopske luke, ki je pomembna tudi za avstrijski uvoz oz. izvoz žitaric.

V Luki so prepričani, da bo do doseženega mesta obdržali in okrepili. Investicije in posodabljanje ter dviganje ponudbene ravni so najboljše zagotovilo, da bojo dolgoročno uspešni. Pospeška si pričakujejo tudi od predvidene privatizacije. F.W.